

NEKI FAKTORI SADEJSTVA TENKOVA I PEŠADIJE U NAPADU

Visok stepen integracije pešadije, tenkova i drugih rodova u pešadijskim združenim jedinicama,¹ kao i dinamičnost savremenih borbenih dejstava, usložavanju sadejstvo i zahtevanju velike napore komandi svih stepena pri njegovom organizovanju.

U uslovima opštenarodne odbrane sadejstvo između tenkova, pešadije i drugih rodova sa jedne i teritorijalnih i partizanskih jedinica sa druge strane ima novo obeležje i dobija prvorazredan značaj. Oklopne jedinice koje se nalaze u sastavu pešadijskih združenih formacija ili im se pridaju za određeno vreme i na određenim pravcima u napadu će se najčešće upotrebljavati za neposrednu podršku pešadije. Pri tome osnovni zadatak će im biti pojačavanje tempa napada pešadije i uništavanje žive sile i vatrenih sredstava branioca.

U nas se pešadija i danas smatra nosiocem borbenih dejstava, njene su jedinice tako organizovane i osposobljene da mogu i samostalno izvršavati borbene zadatke. Međutim, ako je pešadija ojačana tenkovima, oni će pojačati njenu udarnu snagu i vatrenu moć, te za određeno vreme biti nosioci njenog napada. Zato cilj sadejstva treba da bude usklađivanje napora i maksimalno iskorišćavanje osobina tenkova, pešadije i rodova koji ih podržavaju, radi međusobnog dopunjavanja pri izvršavanju borbenog zadatka. Detaljno i na vreme isplanirano, umešno organizovano i u toku napada dopunjavano sadejstvo biće solidna garancija da će se zadatak izvršiti za najkraće moguće vreme i sa najmanje gubitaka.

---

¹ Može se sa sigurnošću reći da danas gotovo i nema pešadijskih divizija (brigada) klasičnog tipa. Tako, na primer, pešadijske divizije nekih zemalja u svem sastavu imaju po 240 tenkova i preko 400 oklopnih transportera. Time je taktička pokretljivost ovih jedinica na bojištu znatno povećana.

Brojni su činioци koji utiču na obim i sadržaj, a time i na uspeh sadejstva između tenkova i pešadije u napadu, od kojih ističemo samo neke.

a) *Obučenosť jedinica*. Da bi se postigli optimalni rezultati u sadejstvu tenkova i pešadije treba, pored ostalog, o tome stvoriti određene navike, što se obezbeđuje redovnom obukom u sadejstvu jedinica. Osnovni ciljevi koje treba postići kroz obuku u sadejstvu tenkova i pešadije u napadu jesu:

— poznavanje neprijatelja, njegovih borbenih sredstava i načina izvođenja borbenih dejstava,

— obostrano poznavanje mogućnosti, načina upotrebe i taktičkih postupaka u napadu,

— sinhronizovanost taktičkih postupaka tenkova i pešadije u kretanju na bojištu, savlađivanju raznih prepreka (prirodnih i veštačkih), odbijanju protivnapada oklopnih snaga branioca i iskorišćavanju efekata postignutih vlastitim sredstvima podrške, međusobno pokazivanje ciljeva i sl.

— pravilno korišćenje sredstava i uspešno međusobno održavanje veze, pravovremeno obaveštavanje o situaciji na bojištu itd.

Iskustva iz prošlih ratova nepobitno potvrđuju značaj obučenosťi. Zbog posledica neobučenosťi ljudstva oklopnih i pešadijskih jedinica u sadejstvu često su izostajali rezultati i trpljeni veliki gubici. Savremeni boj je veoma komplikovan pa će se, sem obučavanja u miru, zahtevati uvežbavanje jedinica u sadejstvu u neposrednoj pripremi napada, što će se praktikovati kadgod to bude moguće. Da bismo postigli optimalne rezultate u sadejstvu neophodno je u sadržaju, a naročito u realizaciji nastavnih planova i programa obuke jedinica, ovom pitanju pridati veći značaj.

b) *Vreme* je faktor od presudnog uticaja, jer celokupna organizacija sadejstva zavisi od raspoloživog vremena. Niže taktičke jedinice (puk, bataljon), obično će raspolagati sa malo vremena za organizovanje sadejstva, mada je broj pitanja koja treba usaglašavati na nivou ovih jedinica veliki i zahteva daleko više detaljisanja nego kod viših jedinica. Ovo se u praksi često zanemaruje. Organizacija sadejstva mora se izvršiti i kad se raspolaže sa malo vremena, pri čemu je važno da se reše suštinska pitanja. Ako se napad izvodi na pravovremeno organizovanu odbranu, kad vremenski i drugi uslovi dozvoljavaju sadejstvo treba uvežbati na zemljištu, gde će se detaljno precizirati zadaci pešadije i tenkova po mestu, vremenu i objektima napada. Vreme utiče na sadejstvo ne samo u smislu obimnosťi pri-

prema, već i kao regulator koji obavezuje pojedine delove borbenog poretka u tome kad i ko treba da izvrši određene zadatke u jedinici vremena. Tako, na primer, kad se napad izvodi iz pokreta (za tenkove je to normalno, vremenski treba precizirati pokret tenkova iz očekujućeg rejona na liniju razvoja i njihovo izbijanje na jurišni položaj pešadije i to sa takvim proračunom da se na njemu istovremeno nađu kad i pešadija i da zajedno, ali bez zadržavanja, otpočnu juriš. Sem toga, vremenski se može predvideti i ovlađivanje pojedinim objektima ili izbijanje na određene linije u dubini neprijateljske odbrane. Pored toga, treba imati u vidu da će raspoloživo vreme uticati na metod rada komande na pripremi napada, kao i na izradu određenih dokumenata sadejstva i sl. U svakom slučaju treba računati na to da će se pripreme napada a time i sadejstva izvoditi u uslovima ograničenog vremena.

c) *Način komandovanja* neposredno utiče na kvalitet sadejstva. Da bi se tenkovi i pešadija u napadu pravilno angažovali, gledano kroz odluku komandanta, uslov je da komandant združene jedinice dovoljno poznaje tehničke i borbene mogućnosti tenkova, kao i ostalih rodova koji učestvuju u izvršavanju istog zadatka. Sav rad na donošenju odluke najneposrednije je vezan i za pitanje sadejstva, jer odluka sadrži i osnove sadejstva. Kvalitet donete odluke, a zatim efikasnost njenog sprovođenja, zavisi u prvom redu od ličnih kvaliteta komandanta, njegove sposobnosti, moći predviđanja, iskustva, kvaliteta rada organa njegove komande i sl. Prema tome, kvalitet komandovanja se najneposrednije odražava na sadejstvo i to u upravnoj srazmeri, tj. bolje komandovanje — bolje i sadejstvo i obratno. Valja imati u vidu i to da će na sadejstvo u znatnoj meri uticati i metod rada organa komande koji neposredno rade na organizovanju sadejstva. Taj metod može biti različit, jer će svaka konkretna situacija zahtevati i »svoj« način rada. Na izbor načina organizovanja sadejstva, pored ostalog, uticaće raspoloživo vreme, način napada (neposredni dodir ili iz pokreta), karakter neprijateljske odbrane (organizovana na brzu ruku ili pravovremeno, da li se napad izvodi uz podršku nuklearnih borbenih sredstava ili bez njih i sl. Treba težiti da se odabere takav metod rada koji će obezbediti ostvarenje principa pravovremenosti, potpunosti, preciznosti i trajnosti sadejstva tenkova i pešadije. Sadejstvo organizovano na zemljištu daće najbolje rezultate, pa ga treba primenjivati kad god za to postoje uslovi. U organizovanju sadejstva ne bi smelo biti površnosti, nejasnosti i improvizacija, bez obzira na raspoloživo vreme i metod rada komande.

d) *Značaj sredstava veze za sadejstvo.* Za plansko organizovanje i uspešno sprovođenje sadejstva između tenkova, pešadije i dru-

gih rodova koji podržavaju njihov napad, treba imati adekvatna sredstva veze. Bez stalne, a posebno radio-veze, teško se može organizovati, a još teže sprovesti sadejstvo. Savremeni tenkovi raspolažu kvalitetnim radio-uređajima u kojih je talasno područje dosta širokog opsega, čime su stvoreni uslovi za uspostavljanje veze sadejstva sa pešadijom i drugim rodovima.

Međutim, u pojedinim situacijama, ova sredstva mogu delimično ili potpuno da zataje, pre svega, zbog neprijateljskog ometanja, zbog nuklearnih udara ili, pak, zbog potrebe očuvanja tajnosti u pripremnom periodu napada. Zbog toga treba planirati korišćenje za vezu i drugih sredstava. No, ipak, radio će biti osnovno sredstvo za vezu sadejstva, tim pre kad se imaju u vidu njegove prednosti nad ostalim sredstvima veze (domet, brzina rada, mogućnost veze u pokretu, mogućnost korišćenja radio-relejnih veza sa nosećom frekvencijom i sl.). Da bi se obezbedila naprekidnost veze sadejstva, potrebno je pravovremeno izvršiti pregled i pripremu sredstava, odrediti učesnike u radio-mrežama, dostaviti radio-karakteristike svim učesnicima i izvršiti proveru radio-veze. U toku rada strogo se pridržavati radio-saobraćajnih propisa, a u toku dejstva što pre uspostavljati narušenu vezu sadejstva.

Do početka borbenih dejstava, ne koristiti radio-vezu, već druge mogućnosti i sredstva, kao što su:

— *lični dodir* starešina, koji će biti čest slučaj sporazumevanja u pripremnom periodu napada. »Živa reč« je najpouzdaniji način sporazumevanja i treba da ga koriste sve starešine koje učestvuju u izvršavanju istog zadatka, kad god za to postoje mogućnosti;

— *kurirska veza* će se takođe primenjivati kao dopunsko sredstvo u održavanju veze sadejstva između tenka i pešadije. Prebacivanje kurira na bojištu obavljaće se različitim sredstvima (helikopterima, transporterima, tenkovima i dr.), što će zavisiti od hitnosti i sadržaja izveštaja (naređenja) koje budu nosili;

— *žična veza* manje će naći primenu u sadejstvu tenkova i pešadije u napadu. Ipak, ne treba isključiti mogućnost ove veze u pripremnom periodu napada, ali samo u rejonima prikupljanja i, izuzetno, u očekujućim rejonima. Međutim, treba imati u vidu da neki tipovi tenkova imaju ugrađene telefone, koji omogućuju neposredan kontakt posade tenka sa pešadijom koja ih prati u toku borbenih sadejstava;

— *signalna sredstva veze* (zvučna i vizuelna), primenjivaće se u nižim taktičkim jedinicama za sadejstvo tenkova, pešadije i drugih rodova.

Pri izboru sredstava veze za sadejstvo treba polaziti od toga da ona odgovaraju konkretnoj situaciji.

NEKI PRINCIPI SADEJSTVA

U sadejstvu tenkova i pešadije u napadu, na svim stepenima komandi i jedinica koje zajednički izvršavaju borbeni zadatak, moraju se poštovati neki principi.

Neprekidnost sadejstva je jedan od važnih uslova za uspešno izvršavanje zadataka. Sadejstvo mora trajati sve dotle dok su jedinice odlukom komandanta obavezne da zajednički izvršavaju zadatak. Karakteristika borbenih dejstava u dubini braniočeve odbrane ogleda se, pored ostalog, i u nejasnoj situaciji, izmešanosti jedinica, narušenom sadejstvu i sl.; borbeno dejstvo jedinica ne izvode se uvek onako kako je planom predviđeno. Zato je prevashodan zadatak starešina svih stepena da narušeno sadejstvo što pre uspostave, što se postiže dopunom sadejstva ličnim dodirom, novim naređenjima itd;

Elastičnost sadejstva zasniva se na takvom sistemu komandovanja koji omogućava da se pojedini elementi sadejstva (cilj, prostor, objekti, vreme i način dejstva tenkova i pešadije), mogu menjati u toku napada u skladu s promenama situacije. U procesu pripreme i donošenja odluke za napad nemoguće je uvek i tačno predvideti sve protivmere branioca, što samo po sebi povlači i zahtev brzog prilagođavanja situaciji na bojištu, kako u pogledu angažovanja snaga tako i u njihovom sadejstvu. Ko se brže prilagodi promenama na bojištu biće bliže pobedi i obratno.

Brzina ostvarivanja sadejstva zahteva maksimalne napore tenkova, pešadije i drugih rodova, kako bi se obezbedila pravovremena i potpuna usklađenost dejstava i brzo reagovanje na svaku bitniju izmenu situacije. U savremenim borbenim dejstvima znatno je povećana taktička pokretljivost na bojištu, napadi se pripremaju van neposrednog dodira, a izvode iz pokreta, stalno je prisutna mogućnost obostrane primene nuklearnih borbenih sredstava itd., što brzini sadejstva daje poseban značaj.

Preciznost sadejstva dobija poseban značaj pri vlastitoj upotrebi nuklearnih borbenih sredstava, čiji efekat zavisi u prvom redu od toga sa kakvom se preciznošću usklađuju dejstva i sa kakvom se tačnošću ostvaruje sadejstvo. Ovde se, pre svega, misli na tačnost određivanja granice zona sigurnosti za vlastite snage, način eksploatacije nuklearne breše od strane tenkova i pešadije (kako će se kroz brešu kretati pešadija koja je van transportera, na tenkovima ili delimično u tenkovima, na kamionima ili peške) itd.

Neposredni kontakt sadejstvajućih komandi i organa ostvari-
vaće se postavljanjem (kretanjem) komandnih mesta pešadijske i
oklopne jedinice u neposrednoj blizini ili povremenim ličnim dodir-
om. Ovo će biti češći slučaj kad se oklopna jedinica angažuje u na-
padu za neposrednu podršku pešadije, kada će se zone napada peša-
dije i tenkova potpuno ili delimično poklapati.

Sadejstvo u napadu treba organizovati na celoj dubini zadatka.
Na dubini sledećeg zadatka sadejstvo se organizuje u osnovnim crta-
ma, jer mnoge elemente rasporeda branioca, kao i većinu njegovih
dejtava i pokreta na toj dubini, teško će biti unapred predvideti.
Zbog toga se u toku prodora u dubinu braniočeve odbrane mora do-
punjavati ranije uspostavljeno sadejstvo.

Sadejstvo sa teritorijalnim i partizanskim jedinicama, koje se
nađu u zoni napada tenkova i pešadije, mora se takođe organizovati.
Ukoliko je neka teritorijalna jedinica pretpotčinjena združenoj je-
dinici u napadu, komandant te jedinice je odgovoran za sadejstvo i
upotrebu te jedinice. Ukoliko to nije slučaj, a teritorijalna jedinica se
nađe u zoni napada, tada se sadejstvo organizuje posredstvom pret-
postavljene komande. Istina, ovde postoje izvesni problemi koji nisu
istovetni za sve teritorijalne komande i jedinice. Pre svega, teškoće
su materijalne prirode, naročito kad su u pitanju sredstva veze kod
nižih teritorijalnih jedinica. Mada ova sredstva nisu jedina moguć-
nost za organizovanje sadejstva između tenkova i pešadije sa tim je-
dinicama, ipak rešavanjem ovog pitanja olakšalo bi se organizovanje
i ubrzalo održavanje sadejstva.

Sadejstvo sa partizanskim i teritorijalnim jedinicama treba or-
ganizovati na celoj zoni napada, za duže vreme i za više objekata. Os-
novni objekti napada partizanskih i teritorijalnih jedinica treba da
su: pozadinske jedinice i ustanove, artiljerija na VP i u pokretu, KM,
lansirni uređaji, komunikacije i objekti na njima, eventualno zauzi-
manje i držanje pojedinih objekata u dubini neprijateljske odbrane
i sl. Ukoliko bi napad tenkova i pešadije bio podržan nuklearnim
borbenim sredstvima, neophodno je da se partizanske i teritorijalne
jedinice o tome na vreme obaveste, pri čemu im se dostavljaju od-
govarajući podaci, kao i za ostale jedinice.

Najzad, bez obzira na iznete uslove, sadejstvo mora biti orga-
nizovano tako da se tačno zna ko, s kim, kada, gde, s kakvim ciljem
i kako sadejstvuje, i to po mestu, vremenu i objektima napada. U so-
lidno organizovanom sadejstvu svak mora naći svoj deo obaveza.

Potpukovnik

Branko JELIČIĆ